

Goedkeuring tusschen Nederland en Pruissen van bepalingen eener overeenkomst omtrent eene grensscheiding.

(Koninklijke Boodschap.)

gronden 5 dan wel 7 jaren aan den eersten ontginner toekomen, en daarna gemeentelijk bezit worden.

Regentschap Soerabaja.

Grondbezit bestaat in deze afdeeling niet. Alle velden zijn gemeentegronden, welke jaarlijks onder de leden, al naar de bestaande gebruiken, verdeeld worden.

Madura. Vroeger werden in Pamakassan de eerste ontginners van gronden of hunne erfgenamen als wettige en erfelijke bezitters erkend, doch dit wordt thans niet meer in acht genomen. Onder het inlandsch bestuur genoten de eerste ontginners vrijstelling van belasting gedurende 3 tot 5 jaren, naar gelang van den besteden meerderen of of minderen arbeid en behoeften zij vervolgens slechts $\frac{1}{5}$ van de opbrengst als belasting te leveren. Anderen geen erfelijke bezitters zijnde moesten het dubbele en meer opbrengen.

Toen echter het bestuur van Pamakassan, ingevolge het bepaalde bij *Staatsblad* 1858, n°. 54, op den voet van een regentschap op Java werd gebragt, en het stelsel van apanage daardoor verviel is onzerzijds eene andere regeling gemaakt, en zijn alle velden of gronden aan de gemeente gegeven. Men heeft de velden gelijkelijk verdeeld, en ze verklaard *gemeentegronden* te zijn. Sedert dien tijd hebben de landbouwers alhier geene gronden meer ontgonnen.

Pasoeroean. De tegenwoordige orde van zaken is gemeenschappelijk bezit.

Kedirie. Men treft geen grondeigenaren aan door koop van gronden van de eerste ontginners of hunne erfgenamen. De souverein werd steeds als eigenaar en de bezitters werden als leenbruikers van den grond beschouwd.

De Javaan besteedt weinig zorg aan zijne erven in de dessa's en kampongs, welke toch nimmer worden ontnomen en van vader op zoon overgaan, en waarvan velen door voortdurende beplanting zoo onvruchtbaar werden, dat er niets meer op groeit, en men er ook braak ziet liggen, zonder dat de eigenaar de minste poging aanwendt, door bemesting als anderzins, om er nog nut van te trekken.

De invoering van het cultuurstelsel on al den aanleve van dien, bragt van zelf mede, dat men over alle velden te beschikken had, en daaruit ontstond wellicht de gewoonte (welke men bijna overal met eenige variatie aantreft, om den eersten ontginner in zijne moeite en kosten te gemoet te komen), dat hij gedurende 3 jaren vrije beschikking zonder belasting over den ontgonnen grond had, waarna deze tot de gemeentevelden werd getrokken.

Toen het voorschrift in 1819 gemaakt werd, bestond het cultuurstelsel niet; die toestand was dus doelmatig en rationeel.

Voor nieuwe waterleidingen ten algemeenen nutte gebruikt men thans de gemeenschappelijke krachten.

In Kediri is gelegenheid te over om nieuwe velden te ontginnen; dit gewest zou viermaal meer bevolking nog goed kunnen voeden.

De inlandsche hoofden en ambtenaren mogen geen velden bezitten of aandeel in landbouw hebben.

Door de invoering van het cultuurstelsel moest art. 14 van het *Indisch Staatsblad* 1819, n°. 5, van zelf vervallen. Onvermijdelijk moeten de gronden, waarover jaarlijks beschikt wordt voor de teelt van die lands-gewassen, gemeentegronden zijn.

Probolinggo. Hier bestaat individueel grondbezit, waarin sedert de bij Regerings-besluit van 16 Januarij 1849, n°. 1, gegeven bevelen geene verandering is gebragt.

Het regt van den eersten ontginner op de door hem ontgonnen gronden is hier onveranderlijk en wordt geëerbiedigd.

Bezoeki. Er is in dit gewest *individueel* en te gelijk ook *communaal* of *dorpsgevijs grondbezit*.

Elke kampong of dessa heeft zijn grondgebied. Het bewerkt en bebouwde gedeelte kan beschouwd worden als het wettige eigendom van den eersten ontginner, of liever van den houder, dus *individueel*.

De streken welke woest, braak en nimmer bewerkt zijn geweest kunnen geteld worden onder de gemeente- of dorpsgronden, en behooren direct aan de dessa.

Gronden die, ofschoon oogenschijnlijk woest, echter vroeger gebezigd zijn geweest tot aanplanting, weiding van vee en tot verkrijging van boschproducten, vallen niet onder de woeste gronden.

Woeste gronden vindt men in het gebergte, verwijderd van bewoonde plaatsen.

Voor de ontginning van werkelijk woeste gronden is welstaanshalve vergunning van het dessabestuur noodig. Is de grond eenmaal bewerkt en beplant, dan wordt dat stuk grond door de

gemeenten, of zoo te zegge, stilzwijgend aan den eersten ontginner in vollen eigendom afgestaan. Die gronden gaan over op de leden der familie.

Dat regt is van reëlen aard en wordt door den inlander als een onvervreemdbaar erfdeel aangemerkt; het is nimmer zonder wettige redenen geschonden, en de hoofden zijn ook gehouden de eigenaars in dat verkregen regt te beschermen en te handhaven.

De eigenaar wordt er alleen van beroofd door verhuizing of door heimelijke verdwijning, en dan nog eerst wanneer de afwezigheid van langen duur is. In die gevallen, en ook bij ontstentenis van wettige erfgenamen, vallen die gronden in gemeenschappelijk bezit. Alsdan beschikt het inlandsch bestuur, naar gelang van behoefte, over die velden, welke dan aan deze of gene uit de kampong in *vollen eigendom* worden afgestaan, gewoonlijk aan dezulken die geen sawah's bezitten, zoo ook aan behoeftigen uit de gemeente en aan nieuwe aankomelingen.

Ofschoon het individueel grondbezit wordt gehandhaafd, zijn evenwel een gedeelte der velden, behoorende tot kampongs, bij de suikercultuur ingedeeld, en worden ook voor den aanplant van suikerriet gebezigd. Deze regeling is een noodwendig gevolg van het cultuursysteem, doch doet niets te kort aan het regt van eigendom, want nadat het suikerriet gesneden en van het veld is, beschikken de eigenaars weder naar goedvinden over hunne velden. De apanage-velden, bekend onder den naam van *sawah-loos*, worden in *vruchtgebruik* afgestaan aan hoofden en geringe inlandsche ambtenaren, en zijn erfelijk in de verschillende betrekkingen.

De bezitters van sawah's, hetzij verkregen door eerste ontginning dan wel door *erfenis*, *schenking* of *koop* worden, ten allen tijde in hun door de adat verkregen regt geëerbiedigd.

Banjoewangi. Toen vóór 1818 het landelijk stelsel werd ingevoerd, bestond in deze residentie het individueel bezit van sawahvelden, en werden de wettige bezitters (eerste ontginners, hunne erfgenamen en anderen) in hunne regten geëerbiedigd.

Het besluit van Commissarissen-Generaal dd. 6 November 1818, n°. 8, houdende intrekking voor dit gewest van de belasting op de ongebouwde eigendommen en invoering van het stelsel der verpligte koffijcultuur, bragt daarin eenige wijziging. Het bezit van sawahvelden werd geheel afhankelijk gemaakt van de 500 koffijboomen, door iederen bezitter van sawahvelden aan te planten.

Dit landelijk stelsel is hier nu nog vigerende.

Bij overlijden van eenen koffijplanter gaat het hem toebehoorende sawahveld op zijne erfgenamen of regtverkrijgenden over. Zijn deze ongenegen om de 500 koffijboomen van den overledene te onderhouden enz., dan wordt het sawahveld aan een ander persoon overgegeven. Bij ontstentenis van erfgenamen of regtverkrijgenden wordt even zoo gehandeld.

Het regt van den eersten ontginner op de overige gronden, zoo als: tegalvelden, tuinen (koffijtuinen uitgezonderd, die dan ook door de inlanders, geene sawahvelden bezittende, niet worden ontgonnen), is hier onveranderd gebleven. De eerste ontginners of hunne erfgenamen en anderen, die als wettige bezitters beschouwd worden, worden niet in hunne regten verkort.

[127. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot goedkeuring van bepalingen eener overeenkomst met Pruissen van 11 December 1868 omtrent eenige punten der grensscheiding tusschen de beide Rijken.

De toelichtende memorie, die het wets-ontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

sGravenhage, den 20sten Maart 1869.

WILLEM.